

NĀZİM
HİKMET

Nº 21

**unutulmuş
adam**

M. Güzhan Bozaran

**SANATÇININ DAHA ÖNCE YAYINLARIMIZ
ARASINDA ÇIKAN ESERLERİ :**

1. Jokond ile Si-Ya-U, Benerci kendini niçin öldürdü, Taranta-Babuya mektuplar (Üç şiir kitabı birarada)	1000
2. Ferhat İle Şirin, oyun	400
3. Enayi, oyun	400
4. İnek, oyun	400
5. Kafatası, oyun	400
6. Şeyh Bedreddin Destanı	400
7. Yeni Şiirler	750

ŞÖHRET

veya

UNUTULAN ADAM

UNUTULAN ADAM

Copyright, (yayın hakkı) **Dost Yayınları'nındır.**

Kapak Düzeni : Salim ŞENLİ

Sanatçının bu adla 1957 yılında yayımladığı eserinin bütünüdür.

NÂZİM HİKMET

ŞÖHRET

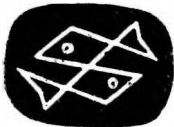
veya

UNUTULAN ADAM

Oyun 2 perde 6 tablo

Yenişehir

DOST YAYINLARI
Menekşe Sok. 16/13
YENİŞEHİR - ANKARA

Kurucusu : **Salim ŐENGİL** ★ Sahibi
ve Yazı İşleri Sorumlusu : **Nezihe**
ŐENGİL ★ Aydabir çıkar ★ Dost Ya-
yınları : 59, Oyun dizisi : 16 ★ G-
zel İstanbul Matbaası, Ankara. Ha-
ziran 1966 a y ı n d a basılmıştır.

KİŞİLER

1. DOKTOR — *Operatör*
2. KADIN — *Doktorun ikinci karısı*
3. KIZ — *Doktorun kızı*
4. ASİSTAN — *Doktorun yanında asistanlık eden*
5. UŞAK
6. FOTOĞRAFÇI
7. KOŞUCU — *Sporcu (tek ayaklı)*
8. BERBER
9. İHTİYAR
10. SARI SAÇLI BİR KIZ
11. ANA
12. ÇOCUK — *(kör)*
13. HASTABAKICI
14. KİŞİ I
15. KİŞİ II
16. KİŞİ III
17. STENOĞRAF KIZ
18. MÜDÜR — *Hapisane müdürü*
19. GARDİYAN
20. KAATİL

Bu oyun ilkkez İstanbul Şehir Tiyatrosunda
(Darülbedayi'de) Ekim 1934 yılında oynandı

ROL ALANLAR

Doktor	Muhsin Ertuğrul
Kadın	Neyyire Neyir
Kız	Cahide
Asistan	Talât
Uşak	Avni
Fotoğrafçı	Sami
Berber	Mahmut
İhtiyar	İ. Galip
Genç	Necdet
Müdür	Emin Belig
Topal Koşucu	İbrahim
Ana	Neclâ
Kaatil	Müfit
Gardiyan	Saim Kerim
Dansöz	Samtiye
Sarışın	İffet
Kör çocuk	Nuran
Garson	Necmi
Üç kişi	Kâni, Hakkı Necip, Nihat

BİRİNCİ PERDE

BİRİNCİ TABLO

(Bahçe. Ay ışığı. Kadın. Kız.)

(Kız, yüzünü elleriyle kapamış ama, belli etmeğe çalışarak, kendini tutamıyarak ağlamaktadır. Kadın, dalgın dalgın, amma ilgiyle kızı süzmektedir. Kadın birkaç kere söze başlayayım diye davranır, vazgeçer, sonunda dayanamaz konuşur)

KADIN : — Ağlıyorsunuz.

KIZ : —

KADIN : — Niçin ağlıyorsunuz?

KIZ : — Ağlamıyorum.

KADIN : — Ağlıyorsunuz.

KIZ : — *(Yaşlı gözlerle, fakat ağlamış olduğunu belli etmiyerek)* Hayır.

KADIN : — *(İnce olsun diye çalıştığı bir alayla)* Gözleriniz kıpkırmızı. Belki bir şey kaçtı gözünüze...

KIZ : — Belki...

(Sessizlik. Yalnız uzaktan uzağa ağustos böceklerinin cırlıtısı işitilmektedir)

KADIN : — Pek mi dertlisiniz?

KIZ : — Pek keyifliyim.

KADIN : — Size yardımım dokunamaz mı?

KIZ : — Teşekkür ederim. Hayır.

KADIN : — Anneniz değil miyim?

KIZ : — Babamın karısısınız... Sadece karısı babamın...

KADIN : — Kabalık ediyorsunuz.

KIZ : — Olabilir. Ama bu işi kaç kere konuştuk.

KADIN : — Arkadaş olabilirdik.

KIZ : — Bu işi de konuştuk kaç kere.

KADIN : — Benden nefret ediyorsunuz.

KIZ : — Siz beni pek mi seviyorsunuz?

KADIN : —

KIZ : — Bu evden, babamın evinden bir an önce çıkıp gitmemi beklemiyor musunuz?

KADIN : —

KIZ : — Daldınız...

KADIN : — Pek mi fena insanım?

KIZ : — Babama niye vardınız? Şöhreti, parası için mi?

KADIN : — Kabalık ediyorsunuz... (*Kalkar, gitmeğe davranır. Doktor girer*)

DOKTOR : — (*Kadına*) Nereye karıcığım? Çay söyledim...

KIZ : — Geceleri çay içmesen iyi edersin baba.

DOKTOR : — Bu gece de içeyim de bir daha içmem kızım...

(Doktor oturur. Sessizlik)

DOKTOR : — (*Kadına*) Canın sıkkın gibi...

KADIN : — Ayışığı bana dokunur...

DOKTOR : — Ayışığı sana çok yaraşiyor...

KADIN : — Kime yaraşmaz ki...

DOKTOR : — (*Kıza*) Nen var? Yoksa sana da mı dokunuyor ayışığı?

KIZ : — Bana ağustos böceklerinin sesi doku-
nuyor...

(Sessizlik. Yalnız ağustos böceklerin cıvıltısı)

KIZ : — Sen de dalgınsın baba...

DOKTOR : — Demin lâbratuvarda bir aralık
gazete okudum, bir hikâyeye ilişti gözüme...

KADIN : — Gazete hikâyeleri mi okumağa baş-
ladın?

DOKTOR : — Yaşıma başıma yaraşmıyor mu
karıcığım?

KADIN : — Onu demek istemedim...

DOKTOR : — Tuhaf bir hikâyeye... Unutulan
adamlar kiraathanesi... Vaka bir sabahçı kahvesin-
de geçiyor... Vaktiyle meşhur olup da sonra unutu-
lan, işsiz kalan hattâ, hattâ serserileşen bir sürü
adam...

KIZ : — Gorkinin Ayak Takımı Arasında'sına
mı benziyor?

DOKTOR : — Biraz... Bir koşucuyla, bir ber-
ber, bir de ihtiyar bir adamın konuşmaları hâlâ ak-
lımda...

(Sahne yavaş yavaş kararmağa başlamıştır. Sah-
ne önüne koşucu, berber, ihtiyar gelir. Koşucu-
nun bir ayağı yoktur. Üçü de beraberlerinde ge-
tirdikleri üç ayrı masanın başına, iskemlelerine
otururlar. Doktor, karısı ve kızı iyice karanlık-
ta kalır. Koşucu, berber, ihtiyar aydınlanır. Dok-
tor konuşmasına devam eder)

DOKTOR : — Berbere koşucu soruyor...

KOŞUCU : — Siz berber misiniz?

BERBER : — Evet... siz ne iş görürsünüz?

KOŞUCU : — Ben sporcuyum... Koşucu...

BERBER : — Koşucu mu?

KOŞUCU : — Bu topal bacakla mı? diyeceksiniz.

BERBER : — Yoo... Hayır... *Estağfurullah...*

KOŞUCU : — Yüz metre dünya rekorcusuydum...

BERBER : — *Maşallah...*

KOŞUCU : — Bir solukta...

BERBER : — Şimdi?

KOŞUCU : — Kundura boyacılığı yapıyorum.

BERBER : — Şey... Bacağınız?

KOŞUCU : — Üç sene evvel, tramvay...

BERBER : — Vah vah...

KOŞUCU : — Birikmiş param vardı... Hastalıkta tükendi...

(Sahne önüne sarı saçlı bir kadın gelir)

BERBER : — (*Koşucuya*) Şu sarışın kadını görüyor musunuz?

KOŞUCU : — Bildiğiniz mi?

BERBER : — Hayır. İlk defa görüyorum bu kadını. Ama sarışın...

KOŞUCU : — Evet... Sarışın.

BERBER : — Saçları ışığın altında nasıl parlıyor bakın... Sırma gibi... Dalga dalga altın suyu gibi...

KOŞUCU : — Şarışınlardan hoşlanıyorsunuz...

BERBER : — (*Heyecanlanmaya başlayarak*) O saçlar öyle yumuşaktır... İpek, sarı saçlar... Maşayı elinize alırsınız, saçlar üstlerine yaklaşan sıcak demire doğru uzanır... Saçlar... Sarı saçlar. İnsanın bir yığın saç uğruna, körkütük sarhoşluğa, artsız arasız sarhoşluğa kadar düşebileceğine aklınız yatıyor mu?

KOŞUCU : — Hayır...

İHTİYAR : — *(Yerinden kalkıp iskemlesini alarak berberin masasına gelir)* Sen şehrin en tanınmış kadın berberiydin...

BERBER : — Dükkânım en büyük caddenin en şerefli yerindeydi.

İHTİYAR : — —En kibar kadınlar saçlarını sana teslim edebilmek için bir hafta önceden sıraya girerdi.

BERBER : — Öyle bir namlıydım ki... *(Susar)*

İHTİYAR : — Öyle bir namlıydın ki...

BERBER : — Bir akşam...

İHTİYAR : — ... telefon ettiler.

ŞARIŞIN KADIN : — Bir kadın sesi...

İHTİYAR : — Gül şurubu gibi bir ses...

BERBER : — Bir hafta sonrası için...

İHTİYAR : — Bir perşembe gününe...

BERBER : — Randevu istedi.

İHTİYAR : — Günü saati gelip de kapıda belirince...

SARIŞIN KADIN : — Hemen tanıdın...

BERBER : — Daha ağzını açmadan tanıdım, çünkü...

İHTİYAR : — Saçları güneş ışığı gibi sarıydı...

BERBER : — Ancak o duyduğum sesin saçları böyle olabilirdi...

SARIŞIN KADIN : — Aynanın karşısına oturdu...

BERBER : — Saçlarına dokundum...

İHTİYAR : — Parmakların dayanılmaz bir şarkıyı dinler gibi oldu.

BERBER : — Evet.

İHTİYAR : — Evet?

BERBER : — Başladım saçlarını kıvrımağa...

Maşamın ucunda, sanki...

SARIŞIN KADIN : — Yüreğin yanmağa başladı.

BERBER : — Gitti...

SARIŞIN KADIN : — Yine geldi sonra...

İHTİYAR : — Yine gitti...

BERBER : — Bir daha da gelmedi...

İHTİYAR : — İçmeğe başladın...

BERBER : — Bütün kadınlar benimle şakalaşırlardı, konuşurlardı...

SARIŞIN KADIN : — O sana tek bir kelime bile söylemedi... Yalnız...

BERBER : — Telefondaki sesi... İçtim... Sat-tım... İçiyorum...

İHTİYAR : — Şehrin en meşhur berberi...

BERBER : — Sabahçı kahvelerinde sabahlayan, ayıldıkça şunun bunun yanında çıraklık eden bir serseri oldu...

İHTİYAR : — Seni unuttular.

KOŞUCU : — Beni de unuttular...

İHTİYAR : — Sen şanınla şöhretinle onun yalnız saçlarını kıvrımağa memurdun.

SARIŞIN KADIN : — O saçları okşamaya değil... (*Sarışın kadın çıkar*)

BERBER : — Beni herkesler unuttu... Ben de belki herkesleri... Yalnız...

İHTİYAR : — Onu unutamıyorsun...

KOŞUCU : — Herkesin unutamadığı bir şey var hayatında...

İHTİYAR : — Herkesin...

BERBER : — Sizin de mi?

KOŞUCU : — Sizi de mi unuttular?

(Uzunca bir sessizlik)

BERBER : — (*Kalkar, seslenir*) Garson, al benim çay parasını... (*Masanın üstüne ufaklık kor*)

KOŞUCU : — Nereye?

İHTİYAR : — Sarı saçlının peşine...

(Berber çıkar)

İHTİYAR : — (*Koşucuya*) Uykun geldi galiba?

KOŞUCU : — Evet.

İHTİYAR : — Koy alnını masaya, uyu

KOŞUCU : — Siz ne yapacaksınız?

İHTİYAR : — Ben de senin arkandan geliyorum...

KOŞUCU : — Allah rahatlık versin...

İHTİYAR : — Güle güle...

(Koşucu alnını masaya dayar. İhtiyar başını elleri arasına alır. Ön sahne kararır. İyice karanlık olunca, ihtiyar ve koşucu masalarını iskemlelerini alarak çıkarlar. Arka sahne, doktor, kadın, kız, bahçe, mehtap aydınlanır)

KADIN : — Sonra?

DOKTOR : — Sonrası yok... Hikâye böyle bitiyor... Bana pek dokundu...

KADIN : — Tuhaf şey...

DOKTOR : — Sana ayışığı, (*Kızı gösterek*) ona ağustos böceklerinin cayırtısı dokunuyor da bana bu hikâye neden dokunmıyacakmış?

(Asistan gelir. Başıyla selâmlar)

DOKTOR : — Buyurun bakalım... Oturun... Bu gece çalışmıyacağız... Size iyi bir haberim var... Başasistanlığına tâyininiz için yaptığım müracaatın

Bakanlıkça kabul edileceğini duydum... Tebrik ederim...

ASİSTAN : — Teşekkür ederim üstat... Bana gösterdiğiniz güvene lâyık olmağa çalışacağım.

KADIN : — Tebrik ederim...

ASİSTAN : — Teşekkür ederim efendim...

DOKTOR : — Hava da serince mi ne?

KIZ : — Bir örtü getireyim dizlerine baba...

DOKTOR : — Zahmet etme...

(Kız çıkarken, uşak elinde çay tepsisiyle girer)

DOKTOR : — (*Kızın arkasından*) Çabuk gel...

Çayı soğutma...

(Uşak çay takımını sofraya kor)

UŞAK : — Başka bir emriniz var mı efendim?

DOKTOR : — Yayır... Teşekkür ederim...

(Uşak çıkar. Kadın, doktorun fincanına çay kor)

KADIN : — (*Doktora*) Reçel ister misin?

DOKTOR : — Hayır...

(Doktor fincanındaki şekeri başı eğik karıştırmağa başlar. Bu sırada asistanın fincanına kadın çay koyar, kendi bardağına da koyar. İkisi de şekerlerini karıştırırlar. Sonra birdenbire dururlar, başlarını kaldırırılar, birbirlerine ilgiyle, istekle bakarlar. Bu sırada doktor da başını kaldırmıştır. Kadınla asistanın birbirlerine bakıştıklarını görür. Onlar farkında değildirler. Doktor bozular. Fincanını masaya kor)

DOKTOR : — (*Ayağa kalkarak*) Ben gidiyorum...

KADIN : — (*Kendini toparlamış ve biraz şaşkıncı*) Ne oldun? Nereye?

DOKTOR : — Birdenbire ürperdim...

KADIN : — Çay iç ısınırsın... Hem şimdi örtü getirecekler...

DOKTOR : — Çayla filân ısınacak gibi değilim... Hemen gidip yatmak lâzım.

ASİSTAN : — Bir yardımımı dokunamaz mı üstat?

DOKTOR : — Hayır... Teşekkür ederim...

(Kadın da Doktorun peşince gitmeğe davranır)

DOKTOR : — (*Kadına*) Senin acelen ne?

ASİSTAN : — (*Doktora*) Allah rahatlık versin... İyi geceler...

(Doktor kederle gülümser. Çıkar)

İKİNCİ TABLO

(Tıp Akademisi konferans salonunun yanında konferansçıların dinlenme odası. Fonda bir kapı konferans salonuna açılır. Yanda bir kapı daha. Uşak konferans salonuna açılan kapıya kulağını dayamış dinlemektedir. Derinden alkış sesleri. Uşak sigara paketini çıkarır. Kibrit aranır. Yandaki kapıdan gazete fotoğrafçısı girer)

UŞAK : — Kibritiniz var mı?

FOTOĞRAFÇI : — (*Kibriti vererek*) Al bakalım. (*Makinesini masanın üstüne koyar*) Daha bitmedi mi?

UŞAK : — Hayır... Geç kaldınız... İçeri sokmadılar galiba?

FOTOĞRAFÇI : — Yooo... Bizim gazeteden de iki makine var orada... Ben, konferansını bitirdikten sonra burada, üstadın büyük bir portresini almak istiyorum. Birinci sahifeye dört sütün bir portre : «Dün sabah bilmem ne hakkında, Tıp Akademisi konferans salonunda, bilmem kaçınıcı konferansını veren büyük operatörümüzün en son resmi.» İçerisi kalabalık mı?

UŞAK : — İğne atsan yere düzmez... Bir hafta önce evde bir resmini çekmiştiniz, hanımla beraber bahçede gülleri budarken ben de şöyle arkalarında duruyordum.

FOTOĞRAFÇI : — Eee, ne olacak?

UŞAK : — Ertesi gün gazetede gördüm, beğenmedim. Bir defa, ben orta yerimden kesilmişim, sonra...

FOTOĞRAFÇI : — Sana dikkat etmedim ama, hakikaten resim biraz karanlıktı... Kabahat klişede... Kendisi bir şey mi dedi yoksa?

UŞAK : — Tabii bana bir şey demedi. (*Susar*) Her gün gazetelerde, dergilerde çıkan resimlerini, kendisi için yazılan yazıları kızı toplar, geceleyin de baba kız onları sıra sıra kütüphaneye yerleştirirler.

FOTOĞRAFÇI : — Meşhur olmak böyledir. Ben, beş yıldır bizim gazetenin fotoğrafçısıyım, yalnız bir defa kendi resmimin gazetede basıldığını gördüm. Meşhur bir kemancı gelmişti. Herifin etrafına daha tirenden inerken üşüştük. Biz onun fotoğrafını alırken, bir arkadaş etraftaki kalabalıkla beraber bizi de çekmiş. Ben şöyle elimde makine ile ensemde görülüyorum. Benim karı hemen gazeteden resmi kesti, hâlâ saklar. (*Derinden alkış sesleri*) Alkışlanmak güzel şeydir... Bir yığın gözün hayret ve hayranlıkla insanın üstüne açılması, yığınla elin birbirine çarparak insana : «Seni seviyoruz, seni beğeniyoruz, sen bizim üstümüzdesin, sen bizden başka, bizden yükseksin» demesi... Ben hiç alkışlanmadım ama, makinem alkışlanmanın tadiyle bazan gerilen, bazan yumuşayan, bazan kızaran, bazan sararan kaç tane meşhur insanın yüzünü gördü... Alkışlanmak güzel şeydir.

UŞAK : — (*Makine ile meşgul*) Yarı belime kadar bir resmimi çektirmek isterdim şununla...

FOTOĞRAFÇI : — Çekeriz. Sen çoktandır üstadın yanındasın galiba?

UŞAK : — Dört senedir... Evlendiği gün girdim hizmetine.

FOTOĞRAFÇI : — Sahi, bu üstadın ikinci karısı değil mi?

UŞAK : — Evet... Birincisi küçük hanımı doğururken ölmüş... 16 sene bekâr yaşamış bizim efendi... Sonra, şimdikine rastlamış.

(Telefon çalar)

FOTOĞRAFÇI : — Telefon

UŞAK : — Evidendir. (*Telefona gider*) Alo... Evet bendenizim efendim. Daha bitmedi efendim... Gelmediler efendim... Emredersiniz efendim... (*Telefonu kapar, fotoğrafçıya*) Başasistan.

FOTOĞRAFÇI : — Üstadın en sevdiği talebesiymiş diyorlar.

UŞAK : — (*Müstehzi*) Yalnız üstadın değil.

(Kadın girer. Uşak ve fotoğrafçı selâmlarlar)

KADIN : — Daha bitmedi mi?

UŞAK : — Hayır efendim.

KADIN : — Saat...

FOTOĞRAFÇI : — On biri çeyrek geçiyor.

KADIN : — Teşekkür ederim. Acaba çok sürer mi? Kocama dersiniz ki, öğle yemeğine davetli olduğumuzu unutmasın... Kendisini almağa geldim, Beklemeyeceğim, konferansını bitirir bitirmez hemen gelsin, anladınız mı?

UŞAK : — Anladım efendim... (*Kadın kapıya doğru giderken*) Hanımefendi...

KADIN : — (*Geri dönerek*) Ne var?

UŞAK : — Başasistan evden telefon edip sizi sordular...

KADIN : — Beni mi?

UŞAK : — Evet... Eve kendilerine telefon etmenizi rica ettiler.

KADIN : — Peki.

(Telefona doğru yaklaşır iskemleye oturur. Telefonun numaralarını çevirmek isterken durur. Başını kaldırır. «Beni yalnız bırakınız demek ister gibi» fotoğrafçıya bakar. Bakışlırlar)

FOTOĞRAFÇI : — (*Uşağa*) Ben aşağıda flâşını unutmuşum. Şimdi gelirim, sen buradasın değil mi?

UŞAK : — Evet.

(Fotoğrafçı başı ile kadını selâmliyerek ve flâşını nümayişle masaya koyarak çıkar)

KADIN : — (*Telefonu açar*) Alo... Siz misiniz? Evet... Ben... Anlamadım... Delilik ediyorsunuz... Bu kadar itimatsızlık... İkide evde oluruz... Hayır daha bitirmemiş. Ben önden gidiyorum, zaten uğrayacak bir iki yerim var... Bu ne merak... Bana biraz daha inanmanı isterdim. Şapkacıya uğrayacağım... Olur... (*Telefonu kapatır, kalkar. Uşağa*) : Dediklerimi unutmayınız, konferansı bitirir bitirmez hemen gelsin.

UŞAK : — Emredersiniz efendim. (*Kadın çıkar*)

(Uşak kadının arkasından alayla bakar. İçeriden alkış sesleri. Kapıya vurulur)

UŞAK : — Buyurun... (*İçeriye ana ve çocuğu girer. Çocuk kördür*) Vay... gel bakalım...

ANA : — Öyle korkuyorum ki...

UŞAK : — Korkacak ne var?

ANA : — Ya kızarsa?

UŞAK : — Kızmak... Yalnız beni karıştıрма işe. Sen kendin bugün burada konferans vereceğini gazetede okudun...

ANA : — Biliyorum... Şimdi aşağıya bir kadın iniyordu. Ne güzel kadın.

UŞAK : — Sen daha güzelsin... (*Anayı sıkıştırmak ister. Ana çekilir*) Ne o, kavlimizi unuttun mu? Karışmam ha... Bir yanak ver bakayım...

ANA : — Sonra...

UŞAK : — Peşin peşin bir yanacık isterim.

ANA : — Yavaş konuş, çocuk işitecek.

UŞAK : — Gözleri açılmadan işitmeğe başlarsa alıştır biraz. (*Anaya saldırır*)

ANA : — Yapma, ne fena insansın.

UŞAK : — Ben doktorun yanına girmeden önce tam iki yıl bir filozofa hizmet ettim. Herif, ne iyilik var ne fenalık, derdi. Bugün iyi olan şey yarın fena olur, yarın fena olan öbürünün iyi. Bir yerde bir iş yaparsın iyi derler, aynı işi başka yerde yaparsın fenalık olur. (*Tekrar saldırarak*) Anladın mı şekerim?

ANA : — Bırak beni.

(Fotoğrafçı girer)

FOTOĞRAFÇI : — Senin hanımefendi yaman kadın.

UŞAK : — Yamandır... Flâş numarasını niye yaptınız.

FOTOĞRAFÇI : — Odadan çıkmak için. Kadının bir konuşan gözleri var. Hani gözleriyle düpedüz «lütfen çıkar mısınız. Sizin yanınızda telefon etmek istemiyorum» dedi. (*Flâşı masadan alır*)

UŞAK : — Ama, benim yanımda telefon etti.

Siz erkeksiniz, insansınız. Ben ne erkeğim, ne dişi, ben uşakım. Benim filozof derdi ki «Siz uzak, hizmetçi, dadı milleti yeryüzünün en kızılacak, en on para etmez mahlûklarısınız. Ama kahabat sizde değil» O kadar sordum, kabahatin kimde olduğunu anlatmadı.

FOTOĞRAFÇI : — (*Anayı göstererek*) Kim bu kadıncağız?

UŞAK : — Arkadaşlarımdan birisinin karısı... Çocuğu kör. Bir yaşındayken düşmüş, kafatasının bir tarafı çökmüş içeri, kör oluvermiş.

FOTOĞRAFÇI : — Zavallı yavrucuk. (*Çocuğu okşar, anaya*) Üstada göstermeğe mi geldiniz?

ANA : — Evet, yalvaracağım da... Ameliyat yapsın... Belki gözleri açılır yavrucuğun.

FOTOĞRAFÇI : — Açılır mutlaka.

ANA : — Sahiden açılır mı?

UŞAK : — Benim anladığım beyninden ameliyat yapacak... Açılır tabii. (*Fotoğrafçıya*) Düşündüm, bugün konferansın helecanı üstündeyken, karşısına bu fakir kadıncağız kör çocuğuyla buracıkta çıkıverirse ameliyata razı olur herhalde.

ANA : — Çocuğu ameliyat etmek ister mi dersiniz?

FOTOĞRAFÇI : — Eder, eder, mutlaka... (*Alkışlar derinden*) Konferans bitti.

UŞAK : — (*Anaya*) Sen şöyle bir kenara çekil. Şuraya, unutma beni işin içine karıştırmıyacaksın. Kendin gazetede okudun, sonra... (*Yaklaşır*) Ameliyata razı olursa, ameliyattan evvel mükâfatımı isterim, yoksa karışmam...

(Fondaki kapı açılır. Önde doktor ve üç kişi girerler)

KIŞI I : — (*Doktora*) Harikulâdeydiniz üstat.

KIŞI II : — (*Doktora*) Kanser hakkında bildiklerimin hepsini altüst ettiniz bugün... İpoteziniz.

DOKTOR : — İpotez değil, tez. Bir aylık işim kaldı. Üç tecrübe daha...

KIŞI III : — İsminizi taşıyacak bir kanser enstitüsünün açılacağını söylüyorlar.

DOKTOR : — Haberim yok.

(*Stenograf kız girer*)

STENOĞRAF KIZ : — Buyurun üstat.

DOKTOR : — Ne o yavrum?

STENOĞRAF KIZ : — Konferansınızın stenografisinin bir kopyesini istemiştiniz.

DOKTOR : — Ha... Evet... Teşekkür ederim kızım...

STENOĞRAF KIZ : — Bir şey değil üstat. (*Çıkar*)

FOTOĞRAFÇI : — Bir istirahatda bulunacaktım efendim.

DOKTOR : — Rica ederim... Buyurun...

FOTOĞRAFÇI : — Gazetem için bir resminizi çekmek istiyordum.

DOKTOR : — İçerde arkadaşlarınız bir hayli resim çektilerdi.

FOTOĞRAFÇI : — Bir de bana müsaade etse-niz.

DOKTOR : — Ayakta mı? Oturayım mı? Nasıl durayım?

FOTOĞRAFÇI : — Lütfen şu tarafa efendim. Burada daha çok ışık var... Şu koltuğa oturur mu-sunuz?...

(*Fotoğrafçı doktorla meşgul ona poz vermekte*)

KİŞİ I : — *(Yavaşca II - ye)* Ne de olsa rekâmndan hoşlanıyor.

KİŞİ II : — Ben gidiyorum... Geliyor musunuz?

(Üç kişi resminin çekilmesi bitmiş olan doktora yaklaşırlar)

KİŞİ I : — Müsaadenizle üstat.

KİŞİ II : — Allaha ısmarladık.

DOKTOR : — Ben de çıkıyorum... Buyurun...

FOTOĞRAFÇI : — Teşekkür ederim efendim.

(Fotoğrafçı çıkar)

(Doktor paltosunun ve şapkasının atılmış olduğu masaya doğru ilerler. Uşak karşısına çıkar)

DOKTOR : — Ne var?

UŞAK : — Demin hanımefendi geldiler.

DOKTOR : — Buraya mı?

UŞAK : — Evet... Bugün öğle yemeğine davetli olduğunuzu size hatırlatmamı emrettiler.

(Uşakla doktorun arasındaki bu konuşma sırasında üç kişi çıkmıştır)

DOKTOR : — Hatırımnda... *(Doktor paltosunu giymek için alır uşak yardım etmek ister)* Bırak, kendi kendime giyebilirim. *(Daha paltosunu giymeden gözüne ana ilişir).*

DOKTOR : — Kim bu kadın?

UŞAK : — Efendim... Sizin...

ANA : — Ben... *(Çocuğunu ileri sürerek)* Bu kör çocuğun anasıyım.

(Doktor paltosunu koltuğun üstüne bırakır, kendisine doğru yaklaşan kör çocuğa ilerler)

ANA : — *(Çocuğuna)* Sarıl yâvrum amcanın ellerine, gözlerini açacak senin...

(Doktor ellerini öpmek isteyen çocuktan kurtulmağa uğraşır, çocuğu kucaklayarak pencerenin

öntüne götürür, oradaki iskemlenin üzerine çıkarak muayeneye başlar)

ANA : — Bir yaşında düştü. Böyle bakar kör kaldı. Gözleri açılır, değil mi? Açılacak değil mi doktor?

UŞAK : — (*Anaya sokularak yavaşça*) Buraya nasıl geldin anlatsana.

ANA : — (*Doktora*) Gazetelerde okudum, burada nutuk verecekmisiniz. Aldım çocukcağınızı geldim. Acırsınız da bize gözlerini açarsınız diye.

(Doktor çocuğu iskemleden indirir. Çocuk sallanarak ve kendine yol arayarak anasına doğru ilerler)

DOKTOR : — Neye bir iki sene önce getirmedin?

ANA : — Taşradaydık doktor. Yoksa geç mi kalmışız... Açılmaz mı artık?

DOKTOR : — Açılır.

ANA : — Sahi mi doktorcuğum?... Sahi mi?... Hepimiz gibi görecek mi?

(Doktorun ellerine sarılır. Doktor kendini kurtarmağa uğraşır)

DOKTOR : — Hastaneye neye gelmediniz?

ANA : — Hastane kapıları çok kalabalık doktorcuğum.

DOKTOR : — Benim eve geleydiniz.

ANA : — Eviniz çok yüksek doktorcuğum.

DOKTOR : — (*Uşağa*) Adresini al... Yarın gidersin, hanımı çocukla beraber eve getirirsin... (*Anaya*) Evimde ameliyatı yapacağım. Sonra on beş gün kadar bende kalırsınız... Evlisiniz değil mi?

ANA : — Evet.

DOKTOR : — Kocanıza bizde kalacağınızı söy-

lersiniz. Gelip çocuğu her istediđi zaman görebilir.

ANA : — Bu iyiliđinizi... Demek gözleri açılacak.

DOKTOR : — Kuvvetle ümit ediyorum.

(Kadın ağlamaya başlar)

DOKTOR : — Ağlamayın ama.

ANA : — Sizin evde kalmasak olmaz mı doktorcuğum?

DOKTOR : — Neden?

(Kadın tekrar ağlar)

DOKTOR : — Neye evimde kalmak istemiyorsunuz? Ben kocanıza yazarım.

ANA : — Kocam birşey demez... Bize bu iyiliği yaptığınız için elinize eteğinize kapanmaktan başka ne yapabilir? (Ağlar)

DOKTOR : — Ağlamayın... Neye ağlıyorsunuz?

ANA : — Bu... Bu... (Uşaağı gösterir)

DOKTOR : — (Hayretle) Kim? Ne var? Ne yaptı size?

UŞAK : — (Birdenbire bağırarak) Yalan söylüyor.

DOKTOR : — Anlamıyorum.

ANA : — Yalan söylemiyorum doktorcuğum. (Ağlar)

DOKTOR : — Ağlamadan anlatın.

UŞAK : — Ben... Ben bu kadını tanımam.

ANA : — Beni mi tanımazsın? Beni gayetle iyi tanır.

UŞAK : — (Anaya) Çıldırđın mı sen?

DOKTOR : — (Uşaağa) Sus! (Anaya) Rica ederim ağlamadan anlatın. Bunu nerden tanıyorsunuz?

nuz? Bir şikâyetiniz mi var? Size bir şey mi yaptı?

UŞAK : — Ben bu kadını ömrümde ilk defa burada gördüm. Deli midir, nedir?

DOKTOR : — Senden susmanı rica etmiştim. (*Kadına*) Sizi dinliyorum, anlatın, ağlamadan.

ANA : — Doktorcuğum... Bu adam kocamın en iyi arkadaşı. Bu gün buraya gelmemi o söyledi.

UŞAK : — Yalan...

(Doktor uşağın yüzüne bakar, uşak susar)

ANA : — Sizin yanınıza kadar beni sokacağını söyledi, eğer, dedi bana, benimle razı olursan... (*Ağ-lar*)

UŞAK : — Pöh... (*Güler*)

DOKTOR : — (*Uşağa*) Sırtıma!...

UŞAK : — Sırtmıyorum efendim.

DOKTOR : — Bu kadın doğru söylüyor değil mi?

UŞAK : —

DOKTOR : — Cevap versene...

UŞAK : — Bu bendenize ait hususî bir mesele... Sizin hususî ahvalime...

DOKTOR : — Sus... defol!

UŞAK : — Fakat efendim...

(Doktor uşağa bakar. Uşak geriliyerek köşede durur)

DOKTOR : — (*Anaya*) Nerde oturduğumu biliyor musunuz?

ANA : — Kocam bilir efendim.

DOKTOR : — Yarın sabah çocukla sizi getirsin.

ANA : — Doktorcuğum...

DOKTOR : — Üzülmeysin artık. Çocuğunuzun gözleri mutlaka açılır.

(Doktor ana ile çocuğa arkasını döner; koltuktaki paltosunu almak için ilerler)

ANA : — Ömrümüz oldukça sizi unutmayacağız...

DOKTOR : — Sabahleyin erken gelin. Haydi Haydi güle güle...

(Çocuk anasının elinden kurtulup doktora doğru sendeliyerek, acemi acemi koşar. Tam doktorun önünde tökezleyip düşer. Ana çocuğun arkasından koşar. Doktor çocuğu yerden kaldırır)

ÇOCUK : — Sen iyi amcasın...

(Doktor çocuğu kaldırıp öper)

DOKTOR : — Sen de her zaman iyi çocuk ol!...

(Doktor çocuğu yere indirir. Ana çocuğun elinden tutar)

ANA : — Doktorcuğum.

DOKTOR : — Haydi, haydi... Yarın sabah bekliyorum.

(Anayla çocuk çıkarlar. Doktor tekrar paltosuna doğru ilerler almak için eğilirken uşak doktora yaklaşır)

UŞAK : — Doktor...

DOKTOR : — (*Birden doğrularak*) Ne var? Sana defol dedim... Duymadın mı?

UŞAK : — Duydum... Yalnız defolmadan önce bir çift sözüm var.

(Doktor dinlemez, paltosunu alır)

UŞAK : — Bir çift söz... Ben tuhaf tabiatlı bir herifim. Boynuzlu olmaktansa boynuz taktırmayı tercih ederim.

DOKTOR : — (*Uşağın üstüne yürüyerek*) Ne dedin? (*Yakasına sarılır, palto kolundan yere düşer*)

Ne demek istiyorsun? (*Tokat atmak için doktor kolunu kaldırır, uşak eğilir, sakınmak ister. Doktor tokadı atmaz; elini ağır ağır indirir. Uşağın yakasını bırakır*) Uşak!...

(Sükût. Doktor kapıya doğru yürür, sonra durur. Arkasına bakmadan)

DOKTOR : — Şuradan paltomu ver.

(Uşak şaşkın şaşkın yerden paltoyu kaldırıp getirir. Doktora giydirmeğe yardım eder)

DOKTOR : — Şapkam...

(Uşak şapkayı verir)

DOKTOR : — (*Yelek cebinden para çıkarıp yere atar*) Al!...

(Uşak parayı almak için eğilir. Doktor çıkar)

Ü Ç Ü N C Ü T A B L O

(Doktorun ameliyat salonundaki lâboratuvar. Fonda ameliyat salonuna açılan büyük camlı kapı. Sağda ve solda kapılar)

(Ana, ameliyat salonunun kapısı önünde oturmakta. Helecanlı. Kapı açılır. Hastabakıcı ameliyat olmuş çocuğu arabayla dışarı çıkarır. Ana çocuğun üstüne atılmak ister. Hastabakıcı önler. Ana hıçkırıklarını boğmağa çalışarak arabayı takip eder. Soldaki kapıdan çıkarlar. Doktor ameliyat salonundan çıkar. Üstünde beyaz gömleği vardır. Soldaki kapıya doğru ilerler. Tam kapıdan çıkarken kız sağdaki kapıdan helecanla girer)

KIZ : — Baba.

DOKTOR : — *(Dönüp bakar)*

KIZ : — Nasıl oldu?

DOKTOR : — Fena değil.

KIZ : — Tehlike yok ya?

DOKTOR : — Zannetmem.

KIZ : — Ben de gelebilir miyim?

DOKTOR : — Gel!...

(Doktorla kız soldaki kapıdan çıkarlar. Sahne bir müddet boş... Sağdaki kapıdan kadın girer, o sırada ameliyat salonundan asistan çıkar)

KADIN : — Bitirdiniz mi işinizi?

ASİSTAN : — Bitirdik.

KADIN : — Sanki bu ameliyatı hastanenin birinde yapamaz mıydı?

ASİSTAN : — Yapabilirdi.

KADIN : — Evde mi oturuyorum, hastahane-
de mi, anlamıyorum, Anasiyle çocuk on beş gün bu-
rada kalacaklarmış. Zaten o hastane koğuşu gibi oda-
nın boş kaldığı yok.

ASİSTAN : — Sinirlisin.

KADIN : — Çok.

ASİSTAN : — Uşağı dün niye koğmuş öğren-
din mi?

KADIN : — Hayır sormadım.

ASİSTAN : — Benim tuhafıma gitti. Bir insa-
nı kovduğunu ilk defa görüyorum.

KADIN : — Üstün başın ilâç kokuyor.

ASİSTAN : — Meslek kokusu.

KADIN : — Senin kendi kokunu tercih ederim.

ASİSTAN : — Ressamlar balosuna gidiyor mu-
yuz?

KADIN : — Daha bir hafta var.

ASİSTAN : — Olsun, cevap ver.

KADIN : — Gidiyoruz tabii.

ASİSTAN : — Dün telefon ettiğime sahiden
kızdın mı?

KADIN : — Kızdım. Bana inanmıyorsun diye.
Öğle yemeğine davetli olduğumuzu biliyordun. Gidip
kendisini Akademiden alacağımı da söyledim. Sen
bana yine inanma, tut Akademiye telefon et.

ASİSTAN : — Haklısın, ne yapayım, kıskanı-
yorum.

KADIN : — Kimden?

ASİSTAN : — Bilmem.

KADIN : — Kocamdan kıskanmıyorsun herhalde.

ASİSTAN : — Hayır.

KADIN : — Peki ama, o da erkek.

ASİSTAN : — Kocan.

KADIN : — Beni bir erkek gibi seviyor ama.

ASİSTAN : — Kocan.

KADIN : — Kocam olmasaydı?

ASİSTAN : — O zaman onun elinin senin eline değmesine bile dayanamazdım.

KADIN : — Kocalık, aramızdaki neyi değiştiriyor? Karısı oluşum ne onun erkekliğinden bir zerreyi azaltıyor, ne de benim kadınlığımdan. Bana yaklaştığı zaman bir erkek gibi yaklaşıyor, belki yaşlı bir erkek gibi... Genç olsaydı kıskanır mıydın?

ASİSTAN : — Hayır.

KADIN : — Neden?

ASİSTAN : — Kocan.

KADIN : — Anlamıyorum. Kocam olmasaydı da, aynı yaşlılığıyla, sevgi işlerindeki aynı beceriksizliğiyle âşığım olsaydı.

ASİSTAN : — Beni bir daha göremezdin.

KADIN : — Anlamıyorum... (*Kadın güler*)

KIZ : — (*Girer kadına*) Neşelisiniz.

KADIN : — Sinirliyim.

KIZ : — (*Asistana*) Babam hastanın yanında... Sizi rica etti.

ASİSTAN : — Müsaadenizle... (*Çıkar*)

KADIN : — Ressamlar balosuna...

KIZ : — Gitmeyeceğimi size söylemiştim sanırım.

KADIN : — Sebebini söylememiştiniz.

KIZ : — Sebebini çok mu merak ediyorsunuz?

KADIN : — Evet.

KIZ : — Başasistan da...

KADIN : — Zannediyorum.

KIZ : — Ben gitmiyeceğim...

(Sükût. Kız çıkmak için yürür)

KADIN : — Baksanıza...

KIZ : — Buyurun.

KADIN : — Size bir şey söylemek istiyorum.

KIZ : — Buyurun.

KADIN : — Çok mühim bir şey.

KIZ : — Dinliyorum.

(Sükût)

KADIN : — Sizi bazı yerlerde sık sık bir erkekle görüyorlarmış.

KIZ : — Ne olacak?

KADIN : — Evli bir erkekle.

KIZ : — Size bu havadisleri kim veriyor?

KADIN : — Duyuyorum.

KIZ : — Başasistandan mı?

(Sükût)

KADIN : — Bir kızın, evli bir erkekle böyle sıkı sıkı ahbablığı, ailesine, babasına...

KIZ : — Babama mı?

KADIN : — Babanıza... Dedikoduların doğrudan doğruya babanıza dokunacağını düşünmediniz mi?

KIZ : — Ya siz?

KADIN : — Ben mi?

KIZ : — Evet...

KADIN : — Ben babanızın şerefiyle oynadığı-

mı hatırlamıyorum Ben... Ben gençliğimle onun yuvasını ısıttım.

KIZ : — Bu yuva siz gelmeden önce soğuk muydu?

KADIN : — Olmasaydı beni almazdı...

(Sükût. Kadın sağdaki kapıya doğru yürür. Tam çıkarken durur)

KADIN : — Gönül işlerinde biraz daha ihtiyatlı olun, dile düşüp babanızın namusunu lekelemeyin. *(Kadın çıkar. Kız bir müddet şaşkın kalır. Soldaki kapıda doktor belirir.)*

KIZ : — *(Doktora doğru koşarak)* Baba!...

(Işıklar yavaş yavaş kararır)

D Ö R D Ü N C Ü T A B L O

(Işıklar yavaş yavaş açılır)

(Üçüncü tablodaki aynı dekor. Yalnız gecedir. Lâmbalar yanmıştır. Ameliyat salonunun camlı kapısı karanlıktır. Doktor masası başında çalışmakta. Kız bir koltukta oturmuş babası hakkında o gün gazete ve mecmualarda çıkan yazıları kesmektedir. Smokinli başasistan ayakta durmakta. Balo elbisesiyle kadın girer)

DOKTOR : — Gidiyor musunuz?

KADIN : — Vakit... Sen de geleydin.

DOKTOR : — Yorgunum... (*Kıza*) Sen sanki neye gitmiyorsun kızım?

KIZ : — Ben de yorgunum baba.

DOKTOR : — Canın sıkılacak burada.

KIZ : — Senin yanında canım sıkılmaz baba.

(Büyük duvar saati onu vurur. Saat içinden aydınlanmıştır)

DOKTOR : — Geç kalacaksınız. Haydi... Güzel eğlenceler.

ASİSTAN : — Müsaadenizle üstat.

DOKTOR : — Güle güle. Yarın sabah işimiz var. Kendinizi çok yormayın...

KADIN : — Sensiz gitmek öyle canımı sıkıyor ki...

DOKTOR : — Sıkmasın, eğlenmeğe çalış.

(Kadın tekrar doktoru kucaklamak için yaklaşıyor. Doktor kadının yaklaştığını görmemiş gibi başını işinin üstüne eğer. Kadın şaşkın durur. Sonra çıkar. Asistan kadının arkasından çıkar-ken başıyla kızı selâmlar. Kız başını öbür tarafa çevirir. Bir müddet sessizlik)

KIZ : — Baba.

DOKTOR : — Ne var?

KIZ : — Gazeteler, uluslararası tıp mükâfatının bu yıl mutlaka sana verileceğini yazıyor.

DOKTOR : — Evet.

KIZ : — Verecekler mi?

DOKTOR : — Alacağım.

(Bir müddet sessizlik)

KIZ : — Bu akşam gazetelerin tasnifini yapmıyacak mıyız? Hem bu kütüphane ağzına kadar doldu. Bir yenisini almalı. Bak, «Dünya» gazetesinde senin geçenki konferansın hakkında hayranlıkla dolu uzun bir yazı var. Kapağa bir resmini basmışlar. On beş yaş gençleşmişsin.

DOKTOR : — Çok mu ihtiyarım?

KIZ : — Hayır, onu demek istemedim baba. Bilirsin ki, sen benim için gençlerin gencisin...

DOKTOR : — Yalnız senin için.

(Bir müddet sessizlik)

KIZ : — Çocuğun gözleri artık iyice görüyor.

DOKTOR : — Daha iyi görecek. Ben bir haftada bu neticeyi alacağımı sanmamıştım. (*Yavaş yavaş heyecanlanmağa başlar*) Çok mühim, çok tehlikeli, neticeleri çok şüpheli bir ameliyattı. Şirürji tarihinde olmıyan bir vaka... O gün çocuğu görür görmez...

KIZ : — Uşağı kovduğun gün.

DOKTOR : — (*Karanlık*) Evet.

KIZ : — Baba.

DOKTOR : — (*Daha karanlık*) Ne var?

KIZ : — Sen dünyadaki insanların en iyisi, en naziğisin. Şimdiye kadar senin bir insanın yüzüne karşı bağırdığını bile duymadım. Soğuk kanlılığın...

DOKTOR : — O herif... (*susar*)

(Bir müddet sessizlik. Uzaktan bir radyo sesi)

DOKTOR : — Komşular yine radyo çalıyor.

KIZ : — Pencereyi kapatayım mı?

DOKTOR : — Hayır... Bu küçücük makinenin havalardan topladığı sesleri kendisi hiçbir şey duymadan vermesi... İnsanın göğsünü açıp yüreğini çıkarmak, yerine duymadan duyuran bir radyocuk koymak.

KIZ : — Daha mı iyi olurdu baba?

DOKTOR : — Bilmem... Belki.

(Sessizlik. Radyo çalmakta)

KIZ : — Bu ressamın balosuna sen de gitmeliydin.

DOKTOR : — Neden? Neye yarar?

(Sessizlik)

DOKTOR : — Sen benim en eski, en yakın arkadaşımın. Musiki insanı cesur yapıyor. Şimdi, en yakın arkadaşına, hiç kimseye söylemediğim şeyleri artık kendi kendimden korkmadan söyleyebileceğimi sanıyorum.

KIZ : — Baba.

DOKTOR : — Aralarındaki münasebetin derecesini bilmiyorum. Bu derece farkı beni alâkadar etmiyor. Tohum çatlamış başak haline inkılâp etmiştir. Bu başak daha yeşil mi? Yoksa sararmış, olgun-

laşmış mı? Bence hepsi bir. Mademki tohum çıkıp başak olmuştur. Onların birbirlerini istiyen ilk bakışlarını bundan üç ay evvel yakaladım. Geceleyin bahçede... Çay içerlerken. Onlar benim gözlerimin önünde gözleriyle birbirlerinin oldu. Şimdi aralarındaki münasebet göz göze bakışmaktan, dudak dudakla değmeğe kadar geçmiş midir? Bu bir derece farkı. Başka bir şey değil. Onlar beni istekle birbirlerinin gözü içine baktıkları an aldattılar. Kıskandımsa o zaman kıskandım. Geri tarafı telâkki farkı.

KIZ : — Peki ama baba...

DOKTOR : — Niye ayrılmıyorsun diyeceksin değil mi?

KIZ : — Evet.

DOKTOR : — Benim içimde iki adam var. Birbirleriyle boğuşan, bu kavgada bazan biri, bazan ötekisi üste çıkan iki düşman insan var benim içimde. Birisi meşhur adam; bütün dünyanın tanıdığı büyük operatör, beynelmilel tıp mükâfatının namzedi şöhretli adam. Öbürüsü senin baban. Senin arkadaşın. İyi yürekli cesur bir insancağız. Şöhretim çoğaldıkça, adım dünyanın dört yanına yayıldıkça, ben gitgide daralan bir çember içinde sıkışıyorum... Şöhretli adam dev bir demirci, babana örsünün üstünde, dar, miskin, ağır telâkkilerin, mecburiyetlerin prançasını takıyor... Şöhretim çoğaldıkça zincirlerim ağırlaşıyor, anlıyor musun?

KIZ : — Anlıyorum baba.

DOKTOR : — Beynelmilel tıp mükâfatının namzedi meşhur doktor, genç karısını boşamak için, onun genç başasistanıyla seviştiğini ileri sürerek mahkemeye başvuramaz...

KIZ : — Başka bir sebep bulabilirdin baba.

DOKTOR : — Bu kadar yalancılığa da, bu kadar aşağılığa da baban, o ikinci adam, o iyi yürekli, cesur insancağız razı olamıyor.

KIZ : — Anlıyorum. (*Kız sessiz ağlamağa başlar*)

DOKTOR : — Ne o? Babana çok mu acıyorsun? Değmez... Artık kavgalarında iyi yürekli cesur insancağız, meşhur adamın yumruğu altında devriliyor. Şöhrete öyle alıştım ki, meşhur olmak, meşhur kalmak, kendim de farkına varmadan öyle bir ihtiyaç haline gelmiş ki bende, şöhretimin içinden çıktığım gün karaya vurmuş bir balık gibi ölürüm sanıyorum. Şöhretimden bir dal kopmaması için her şeye...

KIZ : — (*Bağırarak*) Baba!... (*Elleriyle yüzünü kapar*)

DOKTOR : — (*Hayretle kızına yaklaşır*) Ne var? Ne oluyorsun?

KIZ : — (*Birdenbire babasından uzaklaşarak*) Baba...

DOKTOR : — Ne var?

KIZ : — Ben... Bir erkekle sevişiyorum...

DOKTOR : —

KIZ : — Evli bir erkekle!

DOKTOR : —

KIZ : — Beni bıraktı... Çocuğum var.

DOKTOR : — Nerde?

KIZ : — Karnımda... Üç aylık.

(*Bir müddet sessizlik... Baba kız bakışırlar*)

KIZ : — Şimdi anlıyorum, doğuramam. Buna hakkım yok. Beynelmillel tıp mükâfatının namzedi

meşhur âlimin kızı piç doğuramaz. Sen, kütükte babasının ismi yazılı olmıyan bir çocuğun dedesi olamazsın. O küçük şey senin şöhretinin yalnız bir dalını değil... Hem kimbilir belki buna o iyi yürekli insancağız, babam da razı olmazdı.

DOKTOR : — Neler söylüyorsun?

KIZ : — Bırak bitireyim baba. Doğuramam Onu almak lâzım.

DOKTOR : — Almak mı?

KIZ : — Evet...

DOKTOR : — Nasıl? Kim?

KIZ : — Sen!

DOKTOR : — Ben mi?

KIZ : — Başka kim olabilir. Ben büyük meşhur operatörün kızı, hangi doktora gidip de karnımda bir piç var, onu alınız diyebilirim. Şöhretli adamın düşmanları da zincirleri kadar merhametsizdir. Meslek sırrı filân para etmez. Yarım saat sonra meşhur âlimin kızı piçini düşürdü diye bütün âleme yayılır. *(Sesini yavaşlatarak)* Belki dünyanın bir ucuna gidebilir, kasabacığın birinde kaybolmuş, seni tanımayan bir doktor bulabilirdim. Böyle bir adam bulmak belki de çok güç olmazdı... *(Sesi daha kısık ve daha hınçla)* Onu bulmıyacağım... İstiyorum ki, piçimi, istiyorum ki, yavrumu dünyanın en meşhur operatörü doğmadan öldürsün. Ben o meşhur adamı sevmiyorum. Bu hıncın içinde belki o meşhur devin evime getirdiği genç kadının bana çektirdiği işkencenin de payı var. *(Ağlar)*

DOKTOR : — Ben bunu yapamam.

KIZ : — Yapacaksın baba. İyi yürekli, cesur

insancağız, şöhretli deve karşı boşuna dövüşüyor.

(Sessizlik)

DOKTOR : — Bu adam kimdi?

KIZ : — Erkeğin biri...

DOKTOR : — Tanıyor muyum?

KIZ : — Belki.

(Sessizlik)

DOKTOR : — Uzak bir köye gitsen.

KIZ : — Orada onu doğursam... Sonra herkes-
ten gizliyerek büyütsek değil mi?

DOKTOR : —

KIZ : — Bunu demek istiyorsun değil mi?

DOKTOR : — Evet!

KIZ : — Hayır... Çocuğumu, o daha içimde,
küçük bir et yığınıyken, çaldığı malı gizlice toprağa
gömen bir hırsız gibi saklayabilirim. Fakat onu yer-
yüzüne çıkardıktan sonra, anasının ben olduğumu
herkese haykıramamazlık edemem. Bu kadar da al-
çak değilim...

(Kız kalkar, babasının yanına yaklaşır. Doktor
koltukta bitkin oturmaktadır)

KIZ : — Şöhret devinin, benim babam kadar da
cesareti yok mu? Haydi doktor.

DOKTOR : — Ne?

KIZ : — Haydi doktor, dedim.

DOKTOR : — Bu benim ihtisasım değil.

KIZ : — Sekiz yaşında bir çocuğun yumuşak
beyninde dolaşan parmaklar, bu kadar basit bir işi
mi yapamıyacak?

DOKTOR : — Peki ama nerede?

KIZ : — İçerde.

DOKTOR : — Ne zaman?

KIZ : — Şimdi. Evde kimse yok, hastabakıcı, çocuğun yanında, hizmetçiler izinli. Evin bu bölümünde yalnızız...

DOKTOR : — İmkânı yok...

KIZ : — Ben gidiyorum içeri... Etere filân lüzum yok. *(Kız âmeliyat salonuna girer. Camekânlı kapı aydınlanır.)*

(Doktor kalkar. Ağır ağır yürür, ameliyat salonuna girer. Kapıyı kapar. Sahne kararır. Yalnız içinden aydınlanmış büyük duvar saati ışıklı kalır. Saatte yelkovan döner. Sahne aydınlanır. Doktor ameliyat salonundan çıkar. Bitkindir. Telefonun numaralarını çevirir. Sırtı seyircilere dönüktür)

DOKTOR : — Alo! Polis müdürlüğü mü? Ben... Yarım saat önce... kürtaj yaptım kızıma... Ameliyat masasında öldü... Kalbi durdu... Kızımı öldürdüm... Beni tevkife gelin... Telefon eden kim mi? Ben...

P e r d e

İKİNCİ PERDE

BEŞİNCİ TABLO

(Hapisane müdürünün odası)

(Müdür demir parmaklıkları pencereden dışarıya bakmaktadır. Kapı vurulur)

MÜDÜR : — Gir.

(Gardiyan girer)

GARDİYAN : — Bir gazete fotoğrafçısı sizi görmek istiyor.

MÜDÜR : — Sabahtan beri bu beşinci... Dördüncü kısmı avluya çıkardınız değil mi?

GARDİYAN : — Evet efendim.

MÜDÜR : — Görüşme yerinde nöbetçi gardiyanların biraz daha dikkatli olmasını isterdim. Tıbbi adliye gönderilecek deli gitti mi?

GARDİYAN : — Evrakı savcılıktan geldi. Yarın jandarmaya teslim ediyoruz.

MÜDÜR : — Gazeteciye söyleyin gelsin.

(Gardiyan selâmlayarak çıkar. Kapı tekrar vurulur)

MÜDÜR : — Buyurun.

(Fotoğrafçı girer)

FOTOĞRAFÇI : — Merhaba.

MÜDÜR : — Hoş geldiniz, şöyle teşrif edin.

FOTOĞRAFÇI : — Teşekkür ederim. (*Müdüre bir kâğıt uzatarak*) Savcılıktan.

MÜDÜR : — (*Kâğdı alarak*) Onu görmek istiyorsunuz değil mi? (*Kâğdı okur*) Çağirtayım. (*Zile basar, gardiyan girer*) 23 numarayı getir. (*Gardiyan çıkar*) Sabahtan beri dört arkadaşınız geldi. Birçok resimlerini çektiler.

FOTOĞRAFÇI : — Günün en meşhur adamı. Ne korkunç adam. Hakikaten ablasıyla iki çocuğunu ktır ktır kesmiş mi?

MÜDÜR : — Tahkikat öyle gösteriyor. Hattâ çocuğun biri üç yaşındaymış. Herif ablasıyla öteki yavrucuğu kestikten sonra elinde ucundan kan damlayan bıçağı, bu üç yaşındaki çocuğun üstüne eğilince, kızcağız : «Dayı beni kış yapma, kış yapma» dermiş.

FOTOĞRAFÇI : — Müthiş şey... Asarlar herhâlde.

MÜDÜR : — Hayır. Daha yirmisini doldurmuş.

FOTOĞRAFÇI : — Peki ama bu yirmi yaşındaki delikanlının böyle bir işi yapması için ortada dehşetli bir sebep olması lâzım gelir.

MÜDÜR : — Bunlar iki kardeş. Babaları ölüyor. Ufak bir miras kalıyor. Enişte ile abla bir oluyorlar. Buna paradan az bir şey veriyorlar. O da kızınca...

FOTOĞRAFÇI : — Mutlaka deli olmalı, hasta.

MÜDÜR : — Hayır, tıbbî adlî uzun müşahedelerden sonra kendisinde gayri tabiiyet olmadığına dair rapor verdi.

FOTOĞRAFÇI : — Belki de sinirli, asabi fi-lân... Kimbilir burada elinden neler çekiyorsunuz.

MÜDÜR : — Yoo, gayet sâkin. (*Kapı vurulur*)

Gir.

(Kâtil önde, gardiyan arkada girerler, kâtilin eli sarılı)

MÜDÜR : — (*Fotoğrafçıya*) İşte... (*Katile*)

Senin resmini çekmek istiyorlar...

KÂTİL : — Çeksin efendim.

FOTOĞRAFÇI : — Şöyle ışığa gel...

KÂTİL : — Ayakta mı durayım, oturayım mı?

FOTOĞRAFÇI : — Ayakta... Hakikaten bu işi yaptın mı?

GARDİYAN : — (*Müdüre*) 112 numara sizi görmek istiyor.

MÜDÜR : — Doktor mu?

GARDİYAN : — Evet...

MÜDÜR : — Gelsin...

(Gardiyan çıkar)

FOTOĞRAFÇI : — (*Katile*) Kaç yaşındasın?

KÂTİL : — On dokuz.

FOTOĞRAFÇI : — Eline ne olmuş öyle?

KÂTİL : — Kedi tırmaladı. İçerde bir kediciğim var da. Dün arkadaşlardan birisi ayağını kırdı hayvancağızın. Çok katı yürekli insanlar var bu dünyada... Ben bacağı sarayım derken bir pençe attı. Sıyırdı elimin derisini...

FOTOĞRAFÇI : — Canın yandı mı?

KÂTİL : — Çok... Kedi tırmığından insan hastalık kaparmış derler. Hemen doktora gittim sardır-dım.

FOTOĞRAFÇI : — Peki. Gülme... Resmini çekiyorum...

KÂTİL : — Güldüğüm yok... Yüzüm öyledir.

MÜDÜR : — Gir.

(Doktor önde gardiyan arkada girerler)

DOKTOR : — (*Müdürü selâmlar*)

MÜDÜR : — Buyurun.

DOKTOR : — Bugün mektup günü. Bana bir şey var mı diye soracaktım.

MÜDÜR : — Hayır yok (*Güler*) Zaten şurada ne kaldı? Bir haftanız.

DOKTOR : — Hayır altı gün. (*Bir müddet sü-kût*) 1819 gün rüya gibi geçti. Bu altı günü bir türlü getiremiyorum.

MÜDÜR : — O da gelir.

DOKTOR : — İçerde bir itikat var. Cezanın bitmesinden bir hafta önce hapislerin suyu kesilir ümidi dışarıya gidermiş...

MÜDÜR : — (*Fotoğrafçıya*) Bir on beş seneliğin hikâyesini bilirim, on beş senesini sabırla doldurmuş; son hafta su içmez uyku uyumaz oldu. Hiç kimse ile konuşmayan herif hiç durmadan her önüne gelenle konuşmağa başladı. Üç gün kala da birdenbire sustu, son günü delilik alâmetleri gösterdi. Hapisane kapısı arkasından kapandı ama, tımarhane kapısı açıldı önünde...

DOKTOR : — Ben de öyle korkuyorum ki...

MÜDÜR : — Amma yaptınız ha...

DOKTOR : — Öyle bir hiç durmadan konuşmak ihtiyacını duyuyorum ki...

MÜDÜR : — (*Güler*) Herhalde su içmemelik etmiyorsunuz...

DOKTOR : — Hayır, fakat uyku uyuyamıyorum...

(Bir müddet sessizlik)

DOKTOR : — Bir şey soracaktım.

MÜDÜR : — Sorun.

DOKTOR : — Geldiğim gün eşyalarımı teslim etmiştim. Bir çakım, bir de evimin anahtarı vardı.

MÜDÜR : — Herhalde depodadır.

DOKTOR : — Anahtar kaybolmamıştır değil mi?

MÜDÜR : — Olmamıştır.

DOKTOR : — Geri verirler değil mi?

MÜDÜR : — Neyi?

DOKTOR : — Anahtarı.

MÜDÜR : — Tabii, çıktığınız gün...

DOKTOR : — Teşekkür ederim.

(Bir müddet sessizlik)

DOKTOR : — Müsaadenizle.

MÜDÜR : — Su içmemelik etmeyin. (*Güler*)

DOKTOR : — Yalnız ümit dışarı çıkmış, suyum kesilmemiş daha.

(Gardiyanla doktor çıkarlar)

MÜDÜR : — (*Fotoğrafçya*) İşiniz bitti mi?

FOTOĞRAFÇI : — Evet, teşekkür ederim.

MÜDÜR : — Gidebilir değil mi? (*Zile basar*)

KÂTİL : — (*Fotoğrafçya*) Bir şey diyecek.
tim.

FOTOĞRAFÇI : — De bakalım. Sıkılma.

KÂTİL : — Şu çektiğiniz resimden bir tane de bana gönderseniz... Hani...

FOTOĞRAFÇI : — Müdürünüz müsaade buyurlarsa gönderirim.

MÜDÜR : — (*Kâtile*) Bu kaçınıcı resim? Gazetecilerin hepsinden de istedin.

KATİL : — Ne yapayım? Merak bu... İçerde bir resimci var, karakalem büyütüyor.

MÜDÜR : — Gazeteleri de topluyormuşsun.

KATİL : — Topluyorum. Hani insan kendisi için yazılanları okumaktan hoşlanıyor.

FOTOĞRAFÇI : — Meşhur olmak böyledir. Ben on yıldır bizim gazetesinin fotoğrafçısıyım, yalnız bir kere resmim gazetede basılabildi, bir tarihte meşhur bir kemancı gelmişti... Herif...

(İçeri gardiyan girer, fotoğrafçı sözünü keser)

MÜDÜR : — (*Gardiyan*) Götürün.

KATİL : — (*Fotoğrafçıya*) Unutmayın kuzum...

MÜDÜR : — Haydi, haydi unutmaz.

(Gardiyan ve katil çıkarlar)

MÜDÜR : — Demin siz resim çekerken içeri geleni tanıdınız mı?

FOTOĞRAFÇI : — Hayır.

MÜDÜR : — Dikkat etmediniz galiba.

FOTOĞRAFÇI : — Dikkat de ettim... Ama...

MÜDÜR : — Bir doktor vardı, kızının çocuğunu düşürürken öldürdüydü... Beş seneye mahkûm edilirdiydi canım.

FOTOĞRAFÇI : — Bildim, bildim.

MÜDÜR : — İlk senesi karısı haftada bir gelirdi. Sonraları uğramaz oldu. Ara sıra mektup filân gönderiyordu. İki senedir onun da arkası kesildi. Unuttular adamcağızı...

FOTOĞRAFÇI : — Beş sene bu. Düşünün bir kere yüzünü ben bile unutmuşum. Hiç olmazsa elli resmini çekmişim. Çok değişmiş... Zamanının en

meşhur adamıydı... Bütün dünyada resmini ilk sayfasına basmayan gazete yoktu bir vakitler.

MÜDÜR : — Dünya bu...

FOTOĞRAFÇI : — İnsanlar ne çabuk unutuyorlar. Bu kadar meşhur olduktan sonra unutulmak da kötü şey. Bakın ne diyorum. Ben on yıldır bizim gazetenin...

A L T I N C I T A B L O

(Birinci perde, üçüncü tablodaki dekor. Yalnız mobilyelerde ve konuluşlarında fark vardır. Perde açıldığı zaman uzaklardan radyo sesi...

Oda pencereden giren ay ışığıyla alaca karanlıktır. Saat 12 dir)

(Sağdaki kapı ağırağır açılır. İçeride doktor girer. Doktor yavaş yavaş ilerler. Ayağı bir yere çarpar. Doktor durur, tekrar ilerler. Bu sefer emniyetle gider, elektrik düğmesini çevirir, aydınlıkta etrafına bakınır. Çalışına masasının lâmbasını yakar, üstünde açık duran notları okur, kitapları karıştırır. Sonra masaya oturarak mikroskopa bir müddet çalışır, tekrar notlara bakar. İstihfafla güler. Notları iter, bir müddet düşünceli durur. Derinlerden bir kapının anahtarla açılması. Doktor yerinden fırlar. Lâmbayı söndürür. Gider ameliyat salonuna girer. Kapı hafif aralıktır. Kapının arkasında doktor vardır. Ayak sesleri yaklaşır. Sağdaki kapı açılır. Koridorun aydınlığı odanın alaca karanlığı içine düşer. Kadınla başasistan girerler. Asistan lâmbayı yakar)

KADIN : — Yorulmuşum fena halde...

ASİSTAN : — Sana gitmiyelim dedim o kadar.

KADIN : — Ne bileyim, pek methettiler. Otel-
lo rolünü harikulâde oynuyor dediler.

ASİSTAN : — Öyle harikulâdelik bir şey yok-

tu... Boş beyinli, kıskanç bir zenci rolünü oynamakta ne güçlük olabilir zaten.

KADIN : — Boş beyinliliği Otellonun kıskançlığından mı?

ASİSTAN : — Ne demek istiyorsun?

KADIN : — Bir zamanlar sen de çok kıskançtın da...

ASİSTAN : — (*Esner*) Uykum var. Halbuki hiç olmazsa bir saat daha çalışmam lâzım.

KADIN : — Yarın çalışırsın.

ASİSTAN : — Olmaz... Çalışmamdaki intizamı ne pahasına olursa olsun bozamam. Dehanın yarısı intizamdır, sabır ve çalışmadır.

KADIN : — Amma yalnız yarısı.

ASİSTAN : — (*Paltosunu iskemlenin üstüne fırlatarak çalışma masasının başına oturur*) Bulamıyorum, bulamıyorum. Çıldıracağım.

KADIN : — Hani dehanın yarısı olan sabır.

ASİSTAN : — Bir yere takıldım kaldım. Bu mesele yalnız sabırla halledileceğe benzemiyor.

KADIN : — Dehanın öbür yarısı da lâzım değil mi?

ASİSTAN : — Ne demek istiyorsun?

KADIN : — Hiç... Sadece seni kızdırmak istiyorum. Artık Otello gibi boş beyinlilik etmiyen, sevdiğini iddia ettiği kadını kıskanmıyan seni...

ASİSTAN : — Tatsız şaka...

KADIN : — Dehana lâf ettim diye çok mu kızdın?

ASİSTAN : — Kızdığım falan yok... Hem artık gidip yatsan.

KADIN : — Beni koğuyor musun?

ASİSTAN : — Çalışacağım.

KADIN : — Çalış... Çalış... Yatmadan önce seni öpmeğe geleyim mi?

ASİSTAN : —

KADIN : — Cevap cersene...

ASİSTAN : — Gel...

(Kadın çıkarken)

KADIN : — Bana bak...

ASİSTAN : — Yine ne var?

KADIN : — Hiç... Şey... Bana bu günlerde çıkacak gibi geliyor.

ASİSTAN : — Zannetmem. Daha bir iki ay var herhalde.

KADIN : — İyice hesap ettin mi?

ASİSTAN : — İşim gücüm yok da bir de bununla mı uğraşacağım... Hem birdenbire aklına bu nereden geldi? Seneler var ki...

KADIN : — Unutmuştuk. (*Kadın çıkar*)

(Asistan işi üstüne eğilir, dalgın çalışmağa başlar. Doktor ameliyat salonunun kapısını ağır ağır açarak arkası kendisine dönük olan asistana yaklaşır. Ve omuzları üstünden yazdığı şeylere bakar)

DOKTOR : — Yanlış...

ASİSTAN : — Ne o ne yanlış? Kim, kimsiniz?

Burada ne...

DOKTOR : — Araştırmanızı yanlış bir yoldan yapıyorsunuz... Faraziyeniz tamamen yanlış... Beni tanımadınız mı?

ASİSTAN : —

DOKTOR : — Beni tanıdınız değil mi?

ASİSTAN : — Üstat...

DOKTOR : — Bir daha sefere bazı şeylerin ayı-

nı gününü daha iyi hesaplıyorsunuz değil mi? İnsan bazan hiç istek duymadığı şeylerle de...

ASİSTAN : — Siz...

DOKTOR : — Ben... Dehanın öbür yarısı...

(Asistanı iterek) Şöyle çekilin... (Masaya eğilir, kalemî alır) Sizin en dost talebem olmadığınızı çok eskiden anlamıştım. Fakat şu içinden bir türlü çıkamadığınız kepezeliği görmeden önce en zeki talebemdiniz diye düşünüyordum. Bunda da yanılmışım. Yaklaşın. Dikkat edin. (Bir şeyler yazar) Bu böyle. Halbuki siz formüle tamamen tersinden başlamışsınız. Anlıyor musunuz?

ASİSTAN : — Anlıyorum.

DOKTOR : — Ya bu kepezelik ne? (Masanın

üstündeki kâğıtlara vurur. Kâğıtlar yere düşer. Ba-

şını kaldırıp asistana bakar. Asistan yerden kâğıtları

alıp doktorun önüne koyar) Teşekkür ederim. Yak-

laşın... Biraz daha... (Tekrar yazar) İşte sizi az

daha çıldırtacak olan meselenin halli. Kavrayabil-

diniz mi bari?

ASİSTAN : — ...

DOKTOR : — Kavrayabildiniz mi?

ASİSTAN : — Evet...

DOKTOR : — Hele şükür... (Güler) Bunu yine

siz bulmuş olun. Bu buluş sizi meşhur edebilir.

ASİSTAN : — Fakat...

DOKTOR : — Fakatı da ne?

ASİSTAN : — Kendimin olmayan bir şeye...

DOKTOR : — Haydi... Haydi... Dehanın öbür

yarısının bu yarım saatlik meyvesini size hediye edi-

yorum, alın.

ASİSTAN : — Üstat...

DOKTOR : — Paltonuzu giyin ve bu gecelik... sade bu gecelik beni yalnız bırakın. Yarın sabah yine teşrif edersiniz. Haydi güle güle... (*Asistan, kadının çıktığı sol kapıya doğru bakar*) Onun için merak etmeyin. Kendisiyle başbaşa konuşacak bir çift sözüm var. Otellonun boş beyinliliğini gösterecek değilsiniz herhalde. Güle güle... Sabahleyin erkenden gelirsiniz, haydi.

(Asistan sağdaki kapıdan çıkar. Doktor arkasından bakar. Sonra koltuğa oturur. Bir müddet sonra yatak kıyafetiyle kadın girer)

KADIN : — İşte geldim... (*Ayağa kalkan doktoru görür*) O da kim... Aa!...

DOKTOR : — Herkesten çabuk beni tanıyan sen oldun... (*Ağır ağır kadının üstüne doğru yürür. Kadın çekilir*) Korkma... (*Kadın etrafına bakınır*) Onu gönderdim... Merak etme, yarın sabah erkenden gelecek... Otur... Evde kimse yok, biliyorum. Sabahtan beri karşı kahveden kapıya bakıyorum. Hizmetçinin izin günü... Beni hiç beklemiyordun değil mi? Daha doğrusu bu kadar çabuk beklemiyordun. İnsanlar günün birinde felâketin gelip çatacağını akıllarına getiremezler... Ölüm gibi... Hangi insan kendisinin de hakikaten öteki insanlar gibi günün birinde mutlaka öleceğine inanır... Hepimiz buna inanır görünürüz. Halbuki içimizden... Ben de işte beklenmiyen ölüm gibi geldim. (*Bir müddet sülcût*) Burası çok değişmiş. Bütün eşyaları böyle yenileştirdiniz mi? Neye cevap vermiyorsunuz? Yatak odasına da yeni bir karyola mı kurdunuz? Cevap versene... Haydi cevap ver.

KADIN : — Hayır ...Eski karyola... (*Ağlama-*

ğa başlar)

DOKTOR : — Ben sana ağlamak ihtiyacını duyuruyorum demek... Eskiden de pek neşe veren bir adam değildim ama...

KADIN : — Hayır ondan değil...

DOKTOR : — Teşekkür ederim.

(Bir müddet sükût)

DOKTOR : — Beni hemen görür görmez tanıdın mı? Tanıdın mı hemen? Görür görmez?...

KADIN : — Evet.

DOKTOR : — Çok değişmemişim demek.

KADIN : —

DOKTOR : — Neye cevap vermiyorsun?

KADIN : — Çok değil... (*Tekrar ağlar*)

DOKTOR : — Ağlamak hiçbir şeyi halletmez... Zaten halledilecek bir şey de kalmadı. (*Bir müddet sükût*) Beni hemen birden görünce tanımana, nasıl diyeyim kelime biraz benim ağzıma yaraşmıyor... sevindim...

(Uzun bir sükût)

DOKTOR : — Beni hemen tanıdın demek... Beni görür görmez tanıyan ilk insan sensin. Sabahtan beri kahvede oturuyorum. Ben oradakilerin hepsini hatırladım. Hepsini tanıdım. Onlar beni tanımadılar. Unutmuşlar. Bir mehtaplı gece bir hikâyeye anlatmıştım. Unutulan adamlar kıraathanesi.

KIZIN SESİ : — Gorkinin «Ayak Takımı Arasında» sına mı benziyor?

DOKTOR : — (*Kadınla değil, kendi kendine konuşarak*) Biraz... O hikâyelerdeki insanlara benzedim kızım... Kömürcü, kaç defa karşılaştıktı...

Unutmuş... Tanımadı. Köşe başındaki berber... Kaç defa tıraş etti beni. Unutmuş... Tanımadı. Ne de olsa bunlar az rasladığım, karşılıklı oturup konuşmadığım insanlardı, diyeceksin. Kızım... Aynı masanın başında yanyana ameliyat yaptığım insanlar da tanımadılar. Birisine vapurdan çıkarken rastladım. Gözlerinin içine baktım. Yanımdan yürüdü demesinde... Tramvayda yanyana oturduk, dönüp baktım. Unutmuş... Tanımadı... Herkes unutmuş beni, unuttu kızım. Unutulmuşum. Ne çabuk!... Kitapçı camekânlarına baktım. Yalnız birinde tek bir kitabım duruyor. Onu da kitapçı orda unutmuş kızım. (*Doktor bir sigara çıkarıp yakar*)

DOKTOR : — Eskiden içmiyordum. Şimdi içiyorum. İçerde alıştım.

(Bir müddet sessizlik)

DOKTOR : — Konuşmuyorsun? Canını deşetli sıkıyorum değil mi? Dört duvar arasında rahat rahat otururken ne diye çıkıp geldim değil mi?

KADIN : — Hayır?

DOKTOR : — Boşuna zahmet etme, ne diye çıkıp geldim. Unutulan adam, unutulması lâzım gelen, icap eden adam ne diye kendini hatırlattı?

(Kadının bir hareketi üzerine)

DOKTOR : — Rica ederim değmez... Söyliyeceğin sözlerin hepsi sadece lâftır. Yaptığın her hareket daha ziyade komik oluyor.

(Bir müddet sessizlik)

DOKTOR : — Halledilecek hiçbir mesele yok demiştim. Halbuki var. Ne o? Merak mı ettin? Biz hâlâ resmen karı kocayız değil mi?

KADIN : — Evet...

DOKTOR : — Mahkemeye başvurup boşanmamız lâzım... Fakat... İşin bir fakatı olduğuna hayret mi ediyorsun? Fakat şu... Mahkemeye müracaat, unutulmuş adamı tekrar hatırlatacak. Gazeteler yazacaklar. Halbuki unutulmuş unutulmuştur. Ve bir sabıkalı olarak yeniden bir gün, bir hafta için olsun tanınmayı, meşhur olmayı istemiyor... Anlaşıldı mı?

KADIN : — Evet...

DOKTOR : — Demek resmen ayrılamayız. Siz kızınızı öldüren sabıkalının ismini nüfus cüzdanınızda daha bir müddet taşıyacaksınız. Zaten senin kocanın kim olduğunu bile çoktan unutmuşlardır. Belki de bizi ayrılmış biliyorlar. Öyle mi?

KADIN : — Evet.

DOKTOR : — Âlâ, ben bu fedakârlığınıza, yanlış anlamayın, kocanızın hâlâ resmen ben olduğumu unutturmuş olmak fedakârlığınıza karşılık, şurda burdaki birkaç parça öteberim üstünde hiçbir hak iddia etmiyeceğim. Onları size bağışlıyorum. Reddetmeyin. Reddetme... Kabul mu?

KADIN : — *(Başını eğer)*

DOKTOR : — Bu da oldu.

(Bir müddet sessizlik)

DOKTOR : — Bu evi de sana bırakıyorum. *(Etrafına bakınır)* Şurada bir kütüphane vardı.

KADIN : — Hangi?

DOKTOR : — Hani her gece kızımın içine benim için yazılanları toplar, sıralar, korduk, hatırladın mı?

KADIN : — Evet...

DOKTOR : — Nerde?

KADIN : — Sandık odasına kaldırdık.

DOKTOR : — Ya? Ama haklısınız. Her çekmecesini, her rafını unutulmuş bir adamdan bahseden bir eşyayı elbette gözünüzün önünde tutamazdınız.

KADIN : — Ay.

DOKTOR : — Canını çok mu acıttım. Affedersiniz... Beş sene beni çok değiştirdi...

(Bir müddet sessizlik)

DOKTOR : — Ben içerileri dolaşmak istemiyorum. Sen git sandık odasına bana o kütüphanenin içinde ne bulursan, ne kalmışsa getir. Yoksa hiçbir şey kalmadı mı? Kalmadı mı? Hepsini yaktınız mı?

KADIN : — Hayır... Hayır... Getiriyorum.
(*Kadın süratle çıkar*)

(Doktor odanın ortasında dolaşır bir müddet. Sonra birdenbire durur, koltuğa oturur. Sahnenin önüne kız gelir)

KIZ : — Baba, bu akşam gazetelerin tasnifini yapmıyacak mıyız? «Dünya» gazetesinde senin geçenki konferans hakkında hayranlıkla dolu uzun bir yazı var. Kapağa bir resmini basmışlar, on beş yaş gençleşmişsin.

DOKTOR : — Çok mu ihtiyarım?

(Radyo sesi)

KIZ : — Pencereyi kapatayım mı?

DOKTOR : — Hayır... İnsanın yüreğini çıkarmak, yerine duymadan duyuran bir radyocuk koymak...

KIZ : — Daha mı iyi olurdu baba?

DOKTOR : — Bilmem... (*Kız çıkar*)

(Doktor asistanın çıktığı kapıya bakar. Süratle o kapıya doğru yürür. Kapıyı birdenbire açar, kapının arkasında asistan durmaktadır)

DOKTOR : — Hâlâ burada mısınız? Kapının

arkasında durmayın bari... İçeri teşrif edin.

(Asistan sahneye girer)

DOKTOR : — Bir şeyler yaparım diye korktunuz galiba? Öyle ya, ne de olsa bir hapisane kaçkını ile bir hanımefendiyi başbaşa bırakmak tehlikeli...

ASİSTAN : — Fakat üstat...

DOKTOR : — Ne var? Cevap versenize!... Bir şeyler söylemek istiyordunuz.

ASİSTAN : — Hiçbir şey söylemek istemiyorum.

DOKTOR : — Zaten ne söyleyebilirsiniz ki...

(Kadın kucağında gazeteler ve dergilerle girer)

KADIN : — (Asistanı görerek) Sen?...

DOKTOR : — (Kadına) Getirdin mi? (Kadının kucağındaki gazete yağınını alır) Bunlar... (Masanın üstüne koyar) Hepsi bu kadar mı? Daha çok... Çok olacak...

KADIN : — ...

DOKTOR : — Gerisi nerede? Kayıp mı oldu yoksa?

KADIN : — ...

DOKTOR : — Neye cevap vermiyorsun?

KADIN : — Hizmetçi kullanmış olacak...

DOKTOR : — Hizmetçi mi? Bütün bir dünyanın senelerce benden bahsetmesinin şahitlerini, şöhretimin vesikalarını hizmetçileriniz... Ben o şöhret için sizlere tahammül ettim, kızımı... (Birden susar) Kütüphaneyi bu odadan kaldırmak kimin aklına geldi?

KADIN : — ...

ASİSTAN : — ...

DOKTOR : — Cevap versenize.. Korkuyor musunuz?...

ASİSTAN : — Ben söyledim...

DOKTOR : — Sen...

(Uzun bir sessizlik)

Doktor gazete ve dergileri karıştırmaya başlar, bazılarını okur. Sonra birden aklına birşey gelmiş gibi, bir şey aramak istiyormuş gibi mecmuaları daha çabuk karıştırır, karıştırır)

DOKTOR : — Bir «Dünya» mecmuası olacaktır... Kapağında benim resmimi basmışlardı... Beni on beş yaş gençleştiren bir resim... Bunların arasında yok... (*Kadına*) O mecmuayı hatırlıyor musun?

KADIN : — Hayır...

DOKTOR : — Belki içerde kalmıştır...

KADIN : — İçerde hiçbir şey kalmadı.

(Sessizlik)

DOKTOR : — Siz benden daha kötü insanlarmışsınız. (*Ayağa kalkar, gazeteleri toplar. Kucağına bastırarak kapıya doğru yürür. Durur*) Allaha ısmarladık. (*Kucağından gazete ve mecmuaların bir kısmı yere dökülür. Asistan ve kadın toplamak için yaklaşırlar, eğilirler*) Dokunmayın... Elinizi sürmeyin bunlara... (*Doktor yere çömelmiş kendisi toplamaktadır*) Ben artık yalnız bu kâğıtların üstünde yaşayan adamım... Eski gazetelerin adamı... (*Kalkar. Elini ceketinin cebine sokup mendilini çıkarır. Mendilin içinden yere anahtar düşer*) Kapınızın anahtarı... (*Eğilir, anahtarı alır*) Buyurun. Fakat kullanmanızı tavsiye etmem. Beş sene bir hapisane deposunda yattı. (*Asistana*) Alsanıza... (*Asistan*

*çekinerek anahtara uzanır) Ellerinizi mi yakıyor?...
(Asistan anahtarı alır) Bir daha Allaha ısmarladık... İyi geceler... (Gazeteleri kucığına bastırmaş ağır ağır kapıdan çıkar)*

P e r d e

Kucuk

UNUTULAN ADAM

1935 İstanbul Baskısıyla 1958 baskısı
arasındaki farklar

1 — BİRİNCİ TABLO

Birinci tablonun başından 6. ncı sayfadaki «Sahne yavaş yavaş kararır» sözlerine kadarki parça 1935 baskısında yok, yeniden yazılmış. Buradan sayfa 9 daki «koşucu alnını masaya dayar» sözlerine kadarki parça 1935 baskısı sayfa 55, satır 9 dan sayfa 61, satır 3'e kadar devam eden parçadan biraz değiştirilip biraz kısaltılarak alınmış. Sayfa 9, satır 9 dan sayfa 10 nun sonuna kadarki parça yeniden yazılmış.

2 — İKİNCİ TABLO

Bu tablo 1935 baskısındaki birinci tablonun ufak tefek değişikliklerle aynı.

3 — ÜÇÜNCÜ TABLO

Bu tablo da 1935 baskısındaki ikinci tablonun ufak tefek değişikliklerle aynı.

4 — DÖRDÜNCÜ TABLO

Sayfa 22 den sayfa 26, satır 33'e kadarki parça, 1935 baskısının (üçüncü Tablo) sayfa 22 den sayfa 29, satır 7 ye kadarki parçanın ufak tefek birkaç değişiklikle aynı. 1935 baskısında sayfa 29, satır 8 den sayfa 30, satır 10'a kadarki parça çıkarılmış.

5 — BEŞİNCİ TABLO

Sayfa 27 den sayfa 28, satır 37'ye kadarki parça 1935 baskısı sayfa 33 ten sayfa 35, satır 27'ye kadarki parçanın bazı değişikliklerle aynı. 1935 baskısı sayfa 35'ten, satır 1 den satır 27'ye kadarki parça çıkarılmış. Sayfa 28, satır 38'den sayfa 30'za kadarki parça 1935 baskısının bazı değişikliklerle aynı.

6 — ALTINCI TABLO

Sayfa 34, satır 34'deki «Kızın sesi» ve sayfa 36, satır 18 - 28'deki «Baba kız arasındaki konuşma» hariç, 1935 baskısında sayfa 38-49 un ufak tefek değişikliklerle aynı.

1935 baskısındaki ÜÇÜNCÜ PERDE (sabahçı kahvesi sahnesi) olduğu gibi kaldırılmış.

KİŞİLER

1935 baskısındaki kişilerden «Genç, Dansöz, Garson çıkarılmış, sofya baskısında «Stenograf kız» ilâve edilmiştir.

Unutulan adam, büyük bir üne ulaştığı yerde, bu üne gölge düşürmemek için, kızının 'gayri meşru' çocuğunu, doğmadan yok etmek isterken ölüme sebep olmaktan tutuklanan ve giderek toplum tarafından unutulmuş bir bilim adamının dramıdır.

Oyunun gelişmesi ve dramatik gerilim büyük bir ustalık içinde örülürken, karakterler de iyice belirir.

Ülkemizde ilk oynandığında büyük ilgi toplayan oyun, başka ülkelerde de, tekrar tekrar oynanmış ve uzun bir süre afişte kalmıştır.

Bu da yazarının güçlü bir yazar, oyunun sağlam yapılı bir oyun olduğunu açıkça ortaya koyar.

DOST YAYINLARI SAYI : 59